

մօր վերադարձ է անհայր ծնունդ մը Ան-
նայէն:

Կը դարձանանք թէ ի՞նչպէս Գ. Պ. Պոլ-
սոյ կրօնական այդ պաշտօնաթերթին
մէջ կը հրատարակէ այդ յօդուածը, ամ-
բաստանելով Հոռոմէական Եկեղեցին, ա-
ռանց դիտարկել թէ ի՞նչ է Հոռոմէական
Եկեղեցւոյ դաւանանքին իրական իմաստը:
Եւ սակայն շատ դիւրին էր ատիկա. եթէ
լատիններէն անմերձենալի է իրեն, կը
բաւէր եւրոպական արդի լեզուներով կա-
թողիկէ բառարաններ կամ բարձրագոյն
Քրիստոնէականներ թերթատել: Կը բա-
ւէր, որ այդ յօդուածը գրելէն առաջ,
աչքէ անցընէր Գերերը. Վսեմ. Ծիր. Ա-
ղաճանեանի Մարեմական Կոնգակը, ուր
կ'ըսուի յստակօրէն:

«Աղամի անհնազանդութեան հետե-
ւանքով — ըստ որում արմատ էր եւ զլուսն
մարդկային ցեղին — անկէ սերող բովան-
դակ մարդկութիւնը կը ծնանի զուրկ աստ-
ուածային շնորհքէ, արատաւորուած ըս-
կըզբնական մեղքով, թշնամի Աստուծոյ
եւ զերի սատանայի. Մարիամ միայն՝
ծնած ըլլալով հանդերձ բնական սերնդա-
զործութեամբ իր ծնողաց կողմէ, Աստու-
ծոյ եղակի կարգադրութեամբ, եւ Յիսու-
սի կանխատեսուած արդիւններուն շնոր-
հիւ, վեհագոյն կերպով փրկուած, իր դո-
յութեան առաջին վայրկեանէն իսկ՝ լի է
աստուածային շնորհքով, բարեկամ Աս-
տուծոյ, անարատ յղացեալ, ազատ սկզբը-
նական մեղքէ, թշնամի սատանայի» (7):

Այսքան յստակ բանաձեւումներէ վերջ՝

(7) Թուղք Հովուական Վսեմ եւ Ամենապատիւ
Տեառն Կարգինալի Գրիգոր Պետրոս Ժե.ի
Աղաճանեան, Կաթողիկոս-Պատրիարքի Տանն
Կիլիկիոյ (1954, Փետր. 2): Պէյրութ, Հայ
Կթղ. տպ. 1954, էջ 35 — յատկապէս էջ 8:

(8) Հակիրճ քննադատական մը Շոգակաթի
սոյն յօդուածին մասին՝ տես Աւետիքի մէջ,
ԻԳ. (1955), թիւ 1-2, էջ 14-15:

Գ. Պ.ի խաւարային թարթափումները
մեզի անհասկանալի կը մնան (8):

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ. Հոռոմէական Եկե-
ղեցւոյ մէջ, երբ Տիրամօր համար կ'ըսուի
անարատ յղացեալ, կը հասկցուի Ս. Կոյ-
սին գերծ ըլլալը սկզբնական մեղքէն: Այս-
տեղ յղութիւնը կ'առնուի կրաւորական
իմաստով, այսինքն՝ յղութիւն իր ծնող-
ներէն (ըստ աւանդութեան՝ Յովակիմէ եւ
Աննայէ), ու սովորաբար կ'ըսուի՝ յղու-
թիւն յԱննայէ:

Ասկէ դանաղանելու անք ներգործական
իմաստով առնուած յղութիւնը, որով Ս.
Կոյսը մայր եղաւ Յիսուսի, անարատ պա-
հելով իր կուսութիւնը (անհայր ծնունդ):
Աս ալ, հետեւաբար անարատ յղութիւն
մըն է. եւ գաղափարները իրարու հետ
չչփոթելու համար, լաւագոյն է այս եր-
կորդը կոչել՝ կուսական յղութիւն:

Հետեւաբար, կաթողիկէ իմաստով կ'ը-
սենք՝ թէ Տիրամայրն անարատաբար յը-
ղացած է Աննայէն, ըստ որում՝ զերծ էր
սկզբնական մեղքէն (թէեւ ծնած՝ ըստ
բնական օրէնքին): Կ'ըսենք նաեւ որ Տի-
րամայրը անարատաբար յղացած է զՅի-
սուս, ըստ որում պահած է իր մաքուր
կուսութիւնը (Յիսուս ծնած է աղքեցու-
թեամբ Ս. Հոգիին. անհայր ծնունդ):

Արդ, Գ. Պ. չփոթած եւ իրարու խոռ-
նած է անարատ յղութեան այս երկու ի-
մաստները: Մենք առաջին իմաստին վը-
րայ կեդրոնացուցած էինք մեր ուսումնա-
սիրութիւնը, ցոյց տալով որ Հայ. Եկե-
ղեցին ալ համաձայն է ասոր, հինէն ի վեր
դաւանելով Ս. Կոյսին զերծ ըլլալը սկզբը-
նական մեղքէն (այսինքն՝ Ս. Կոյսին ան-
արատ յղութիւնը Աննայէն). իսկ Գ. Պ.
կարծելով թէ Աստուածածնի կը վերա-
դրենք անհայր ծնունդ մը (Աննայէն մի-
այն) ինչպէս Յիսուսը Ս. Կոյսէն, մեզի
զէմ (ինչպէս նաեւ Հոռոմէական Եկեղեց-
ւոյ զէմ) կը պայքարի, յայտարարելով
թէ ատիկա մոլորութիւն է, ասով Երրոր-

ղութիւնը՝ Չորրորդութիւն կ'ըլլայ, եւն.
եւն... , ու կը հաւաքէ վկայութիւններ՝
որոնք կը հաւաստեն թէ միայն Յիսուսի
ծնունդն է անհայր ծնունդ: Բայց ասիկա
մերժող չկար: Խնդիրը ուրիշ կէտի վրայ
էր, ինչպէս ցուցադրեցինք:

Կը համարինք որ նոյն չփոթութիւնը
կայ նաեւ Թորգոմ Պտրք. Գուշակեանի
մօտ, քանի որ մէկ կողմէն՝ յայտնապէս
կ'ընդունի Տիրամօր զերծ ըլլալը սկզբնա-
կան մեղքէն (ինչ որ Հոռոմէական Եկեղե-
ցին կ'անուանէ՝ Անարատ յղութիւն), եւ
միւս կողմէն՝ յայտնապէս կը ժխտէ Տի-
րամօր անարատ յղութիւնը (անշուշտ
Գ. Պ.ի իմաստով բարոնուած, այսինքն՝
իրը անհայր ծնունդ կամ յղութիւն յԱն-
նայէ):

Հետեւաբար, մեր կարծիքով՝ Գուշակ-
եանի եւ Գ. Պ.ի չփոթութիւնը աւելի ե-
զրններու տարբեր առումներուն մէջ է,
քան թէ խորհուրդին էութեան մէջ:

Միեւնոյնը պիտի չհամարձակինք ըսել
նկատմամբ Ն. Եպս. Ծովականի (տ'ես

վերը թիւ 5 եւ 6), քանի որ ինք Տիրամօր
մէջ կը դնէ սկզբնական մեղքը (հակառակ՝
Գուշակեանի), իսկ անոր ջնջումը կը դնէ
Աւետման օրը (հակառակ՝ Տաթեւացիի):
Ուստի Ն. Եպս. Ծովական կը չեղի նաեւ
իր իսկ հարադատ վարդապետներու գի-
ծէն եւ ուղղութենէն: Եւ դարձանալին
հոն է՝ որ անոնցմէ վկայութիւններ կը
հաւաքէ, առանց անոնց իմաստները խո-
րապէս քննելու:

Ամէն պարագայի մէջ, Անարատ Յղու-
թեան ճշգրիտ եւ յստակ գաղափարը, վե-
րի մանրամասն բացատրութիւններով
ներկայացուած, պէտք էր արդէն իսկ ծա-
նօթ ըլլալ բոլոր անոնց՝ որ այս նիւթին
չուրջ կը գրեն, ու մանաւանդ՝ աստուա-
ծաբանի հեղինակաւոր շեշտով՝ կը յան-
դըզնին թիւրիմացութիւններ հարթել:

Ուրախ պիտի ըլլանք՝ եթէ այսու փոք-
րիկ լուսարանութիւն մը եւ իրարհասկա-
ցողութիւն մը ստեղծուի:

Հ. ՆԵՐՍԷՍ ՏԵՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Տ Ա Յ Ի Ր . . .

Տայի՛ր Աստուած իմ, որ ըլլայի գէ'թ,
Սափոր մը խաղաղ շուշանին ա'յս հէք,
Որ չըթառամէր — թօշնէր ահաբեկ,
Հողմերէն վայրազ աշնան մահաբոյր...:

Տայի՛ր Աստուած իմ, որ ըլլայի գէ'թ,
Պուրակ մը թաղուն հիւղակի մը մօտ —
Ուր բիւր թռչուններ դային անծանօթ,
Թառելու անոր ոստերուն վըրայ...:

Փարիզ, 25 — 2 — 1955

Տայի՛ր Աստուած իմ, որ ըլլայի գէ'թ,
Ովկեան մը անհուն, խորունկ, անյատակ,
Ուր լուսինը դար գիշերն հերարձակ,
Սըփոռելու մաղերն՝ երեսիս վըրայ...:

Տայի՛ր Աստուած իմ, որ գէ'թ ըլլայի,
Յօղ մը գիշերուան այգուն դէմ բողբոջ.
Որ ծաղկի մ' վըրայ շողայի դողդոջ.
Ու ա'լ չըլլայի'...:

Յ. ՏԱՊԱԼԵԱՆ